

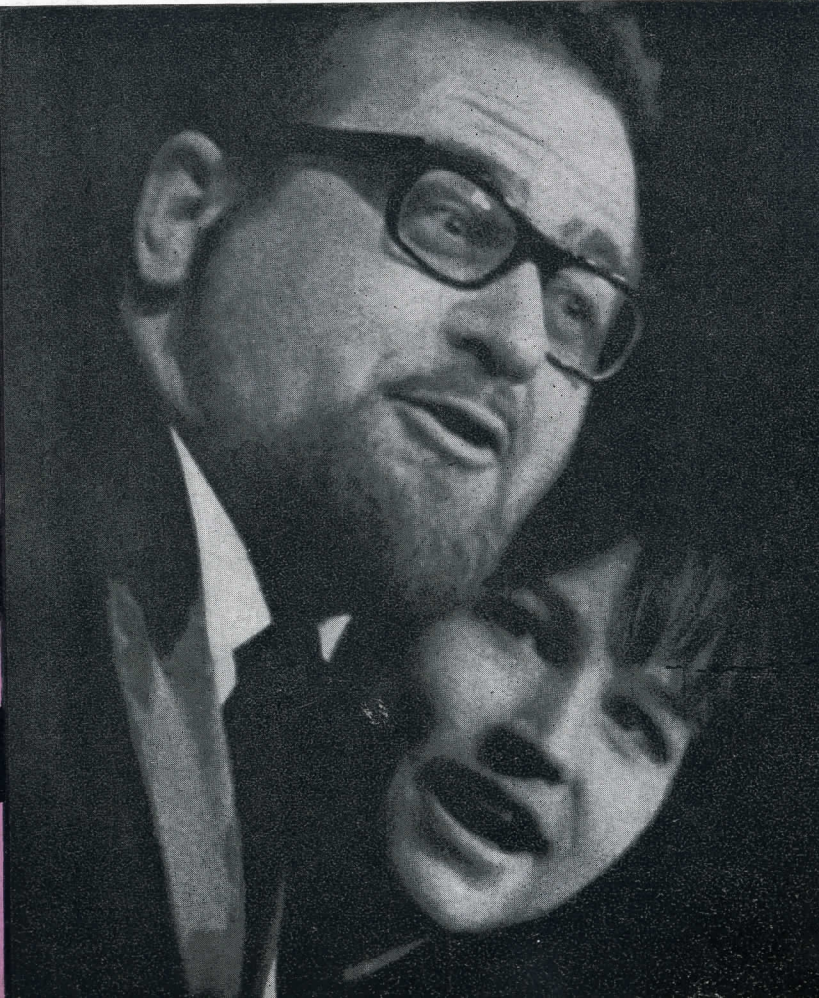
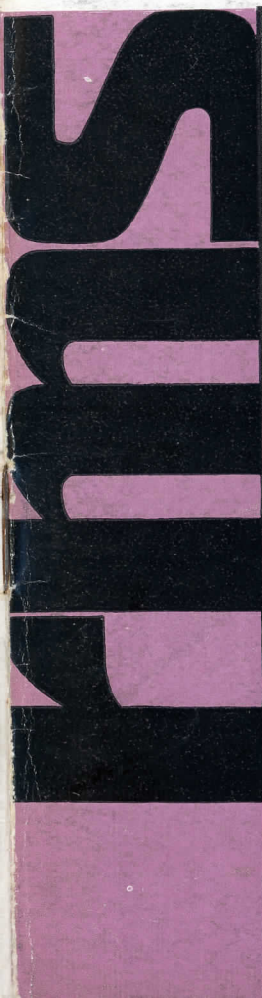

repertoár malé scény

ROČNÍK 3

1965

ČÍSLO 3

repertoár malé scény

Pavel Šrut:
Generál Ivanka —
kabaret s písněmi
P. Skoumala
Před dvaceti lety —
verše českých
básníků
Písničky
z filmu
Limonádový Joe
Volání
divokých
husí
Jipi jou

Na titulní straně a vpravo
snímky Jiřího Červeného
ze Schneidrova pořadu
Chan&Son, který uvedlo
pražské divadlo Rokoko

Fotografie na str. 11
S. Štochl — Cesta,
str. 31 M. Hák —
Divotvorná příroda,
str. 37 Z. Feyfar — Buk
a str. 41 O. Škácha

M. Kubišová, D. Vostřel a K. Stědrý, členové pražského divadla Rokoko, v pořadu Chan&Son. Foto J. Cervený

GENERÁL IVANKA

LUDEBNÍ KOMEDIE ZE SOUČASNÉ HELEMICHLE
S JEDNOU PŘESTÁVKOU A S MNOHA PÍSNĚMI
TANCI PRO DĚTI A OSTATNÍ ZAJEMCE

OSOBY:

PAN X.

PRINC 1.

PRINC 2.

IVANKA.

SAMPAN

CISAŘ.

RUPRECHT.

UČITEL.

HOLIČ.

PROFESOR

HUDBY.

TETA ELIŠKA

GENERÁL

SKÝ KNÍR.

ŽAK PRO-

CHAZKA.

ŽAKYNĚ.

BUBENÍK.

TANEČNÍ

KOMPARS:

TAXI

LIŠKÝ GE-

NERÁLOVĚ

PAVEL ŠRUT / GENERÁL IVANKA
TEXTY PÍSNÍ:
JAN VODŇANSKÝ A PAVEL ŠRUT
HUDBA: PETR SKOUMAL

(Pod názvem Na Silvestra v Helemichli
uvedl 31. 12. 1964 Čs. rozhlas)

Texty písní — J. Vodňanský:
Máme doma tetu Elišku,
Na Silvestra v poledne, Královský twist,
Psí lipsi, Holičská, Dejte mi pastelku,
Znám dort; ostatní Pavel Šrut

I. DÍL

*Předehra na motiv úvodní písně.
(Na scéně všichni. Šum. Přichází Pan X. Utiší je)*

Zivě

F C11 F C11 simile

Sbor He-le- michle, He-le- michle, He-le- michle, He-le-michle, Helemichle,

F C11 F C11 F C11 F C11 F C11 F C11

honem rychle. honem rychle, za-čí- ná se vplně krá - se,

B6 C B6 C B6 C B6 C Sbor F C11 simile

za-čí-ná se vplněm lesku, za-čí-ná se, hned jak tlesknu. He- le- michle,

He-le- michle, He-le- michle... Pssst! *Solo* *B* *F11* Zazvoň-te

B *F11* *simile*
zvo-ny, zaturbte trub-ky a sa-xo-fó-ny, ne-dě-lejte v notách

B *F11* *simile*
hrubky, a ta-ky bu-ben, pro-to-že bu-dem dneska hrát

B *F11* *B* *F11* *C* *B7⁴/9* *C* *B7⁴/9* *C* *B* *Ami* *Gmi*
a ta-ky zpí-vat, a nikdo nesmí stranou stát.

F *C11* *simile* *Solo*
He-le- michle, He-le- michle, He-le- michle... Pssst!

G^b *D^{b11}* *G^b* *D^{b11}* *G^b* *D^{b11}* *G^bD^{b11}* *C^bG* *D^b* *C^b* *D^b*
Ta He-le- michle, jak se do-ví-te, je ří-še kou-sek

G^b *D^{b11}* *G^b* *D^{b11}* *G^b* *D^{b11}* *G^b* *D^{b11}* *G^b* *D^{b11}* *G^bD^{b11}* *C^b* *D^b*
za Prahou, tam s námi pojďte, doufám, že smí-te, za po-u-

C^b *D^b* *C^bD^b* *C^b* *D^b* *G^b* *senza* *G* *D^{b11}* *G* *D^{b11}*
čením - je - i zá-ba-vou, je je je je je je je je je, jestli vám ovšem

G^b *C^b* *G^{b11}* *simile*
nevadí, že švestkové knedlíky tu kvetou na za-brád-ce, srů-že-mi

G^b *C^{b11}* *simile*
si je pletou, krát-ce, malý pes je u nás štěně, v He-le-michli

G^b *G^{b11}* *C^b* *G^{b11}* *G^b* *G^{b11}* *C^b* *D^b* *C^b* *D^b* *C^b* *D^b* *C^b*
o-brá-ce-ně. My jdeme z deště pod o-kap, v He-le-michli na-o-

Fmi *A^{mi}* *G^b* *D^{b11}* *simile* *dim.*
pak, He-le- michle, He-le-michle He-le- michle, He-le-michle.

PAN X (*sám na scéně*): Nevadí? Tak dobrá...

BUBENÍK (*prochází z hlediště uličkou*):

Slavní občané
Chlapečkové a holčičky
Pejskové a kočičky
Medvídci a velbloudata
Bumcaraca ratatata
Račte se tu rozhlédnout
A pak nikdo ani hnout
Bumcaraca bum bum bum
Začíná přesně v sedum

(*Věcně*) Pěvecký turnaj!... Rytíři, princové a šermíři s nejkrásnějšími hlasy z celého okolí budou bojovat o Zlatého slavíka! (*Recitativ — stranou*)

Já bojovat nebudu
Bumcaraca bu bu bu
Jsem bubeník maličký
Dvě ruce — dvě paličky!

Ticho! Konec hlášení! (*Vzdaluje se*)

PAN X (*do hlediště*): Vidíte — a už jsme až po uši v Helemíchli. Ve slavném císařství kousek za Prahou, pět slepičích krůčků, dva vrabčí hopsy, tři žabí poskoky a jeden sloní velekrok za Michlí...

PRINC 1 (*zleva*): Áááááá

PAN X: Ááá — taky na turnaj, taky na turnaj? Tedy hlas máte jako zvon.

PRINC 2 (*zprava*): Béééééééé

PAN X: Tak vy jste dva? Jenže turnaj o Zlatého slavíka začíná až v sedum. Času dost, tak se pěkně nadechněte a jede se.

PRINCOVÉ: Kam?

PAN X: K Sámpanu císaři.

(*Vyjdou na předscénu a zpívají. Za nimi stylizovaný taneční pohyb v motoristických helmách*)

Živě

Haló, haló, ha-ló, ta-xík,

haló, šestset-troj - ka, ha-ló, haló, ha-ló ta-xík, haló šestset-

trojkolka. haló, loď, vzducho- lo-dě, haló, ko- lo- běž- ky,

haló. haló, mé dvě nohy, do-je-dem tam pěš - ky, ku-dy, pro-sím,

po pě-ši- ně, tudy prosím, tu - dy, do kopce se člověk šine, skopce

vá-lí su-dy, pata, špička, ce-lá no-ha, paty, špičky, chodi-dla,

k císa- ři teď jdem po špičkách, snídá právě po- vi - dla.

(*Tma*)

U SÁMPANA CÍSAŘE

PROFESOR: Kuchaž! Kuchažská cisaž! Špatně. Císažská kuchaž! To moc špatná požádek! Připravit vajíčka pro Sámpan cisaž. *(Ticho)* Samozřejmě, že úplně syrová, karambol! Dneska žádná povídla! Profesor hudby siñóre Refrenno nepřijeli učit váš Sámpan cisaž násobilku. Přijeli učit váš Sámpan cisaž doremifasolasido, lalalá, zpívat bene bene, velmi

dobře. Váš Sámpan cisaž musit vyhrát Zlatý slavík, madona pasodoble! Kuchaž rychle, šupity šupitáre, Sámpan cisaž přicházet...

CÍSAŘ *(přichází, hlasitě živá)*

PROFESOR: Císažské dobré jitro! Upřimná poklona profesora Refrenno.

CÍSAŘ *(živá)*

PROFESOR: Bene, bene, velmi překrásně. Zpíváme... Áááách achich... *(Zpívá)*

Boogie *Dmi* *A7*

Ách, ách, achich ách, tečou sl-zy jako hrách. Plá-če pi-la
 bez-zu bá, ží-ká to je o-stu-da, dživjsem dživí chroupa-la,
 to by ji-ná kou-ka-la, ted'jen sl-zy po-ly-kám, má-čím housku
 do mlí-ka, ách, ách, áchich ách, tečou sl-zy ja-ko hrách.

CÍSAŘ *(živá)*

PROFESOR: Výše... ne tak moc smutno, více psino legrando lážo plážo. Bene benísimo, profesor Refrenno prosit Sámpan cisaž na veselá žikanka:

Kloval kos kabanos
 Kloval také tuhýk...

CÍSAŘ *(mlčí)*

PROFESOR: Ale, ale, profesor Refrenno musit být pžisnější — zpívat, zpívat!

CÍSAŘ *(neochotně se přidává. Hrozně falešně):*

Kloval kos kabanos
 Kloval také tuhýk
 Hejno vos štíplo los
 A osel se uhýk

PROFESOR: Hmm, to ne velmi dobře, to moc pžišerně krásně, Sámpan cisaž zpívá moc pžišerně krásně, Sámpan cisaž už vůbec nepotřebuje znát noty... Sámpan cisaž si dá před snídání hodně záležet a zazpívá Helemichle, Helemichle. Prosím, sám zpívá—áá...

CÍSAŘ:

Slavnostně *G* *D*

He-le-michle. He-le-michle, tam je do-mov náš,
 ať ži-je náš pan cí-sař a je-ho věr-ná stráž!

PŘINĚST POVIDLA, HODNĚ POVIDEL
 PLNÝ TRAKAŘ POVIDEL... MY JSME V HĚ-
 LĚMICH LI SÁMPAN CÍSAŘ A MY V HELE-
 MICH LI VLADNĚME, NARÍZUJEME TŘE-
 STAMĚ A MILOSTI UDĚLUJEME

PROFESOR: Brávo. Naprosto nadšený. Sámpan císař dostává veliká jednička. Profesor Refrenno odjíždět naprosto spokojená. Ruprechto!

CÍSAŘ: On trochu špatně slyší. Jako poleno. Ale zato nevyzradí žádné státní tajemství.

PROFESOR: Ruprechto! Krmit! Ruprechto! (Odchází)

RUPRECHTO (přichází zprava): Snad nemusej tak křičet, Sámpane císař! (Zanotuje)

Ať žije Sámpan císař
 A jeho bdělá stráž!

CÍSAŘ (unaveně): Krmit!

RUPRECHT: Vajíčka! Jen je trošilinku rozkvedláme, napěníme, našleháme...

CÍSAŘ: Pořád vajíčka! Vždycky jsme snídali švestková povidla a teď furt jen pouze syrová vajíčka! Kde je profesor?

RUPRECHT: Rozkvedláme...

CÍSAŘ: Profesor!

RUPRECHT: Vodešel — nebo že by byl v piáně?

CÍSAŘ: Odešel! Honem zatarasit dveře, zamknout piáno a přinést povidla, hodně povidel, plný trakař povidel, musíme se na turnaj posílit!

RUPRECHT (*pro sebe, již na odchodu*):
Profesor Refrenno nařídil syrový va-
jíčka ...

CÍSAŘ: Refrenno! My jsme v Helemíchli
Sámpan císař a my v Helemíchli vlád-
neme, nařizujeme, trestáme a milosti
udělujeme! A teď právě nařizujeme při-

nýt povidla a švestková a pěkně modrá
až do černa a sladká a teplá a musej
zlehýnka bublat! A basta. A velikou
lžíci. A Refrennovi vyplatit pytel vajec
a doprovodit na hranice. Už zpíváme
jako skřivan a žádnýho profesora nepo-
třebujeme!

Mírně

No né, no a-no, no o- všem, to je

E7

do-bro- ta, no né, no a-no, no o- všem, má po- vid-

A

líč- ka, no né, no a- no, no o- všem, ve- zou je

D E7

na ká- ře, no né, no a-no, no o- všem, pro pana císaře.

parlando

RUPRECHT (*přináší povidla*):

Pro pana císaře

CÍSAŘ: Jejeje, pohádka moje švestková!
Ruprecht! Ruprecht, máme dost povidel?
Nechodí nám někdo na povidla? (*Pauza*)
No né, no ano, no ovšem, nechodí, vždyť
jsme vydali císařský zákaz, náš posluš-
ný lid nesmí jíst povidla, náš poslušný
lid přece platí povidlovou daň. Máme
naštěstí moc hodný a jednotný lid a tak
uděláme lidu radost. Ruprecht! Protože
už povidla nemůžeme, budeme pro zmé-
nu vládnout. Podej sem desky s nápisem
Uctivé prosby našeho lidu. Ruprecht,
slyšíš? Budeme vládnout!

RUPRECHT: Jo, jo, slyším ... (*Deklamuje*)

Když Sámpan vládne
Zrovna omládne
Nemá to snadné
Práce až až
A když je turnaj
Nastane mumraj
Slavíka vyhraj
Přeje mu stráž! —
To jsem prosím teď složil.

CÍSAŘ: Máš nadání, Ruprecht, a my, Sám-
pan císař, si kultúry vždycky vážili.
Pojd bliž, dostaneš olíznout lžíci od po-
videl. Jenomže ode dneška, Ruprecht,
vládneme jinak. Rychleji a líp. Ode
dneška každé ráno zavřeme oči, takhle,
sáhneme do desek, saháme, a vylovíme
jednu uctivou prosbu, lovíme, Ruprecht
— tady je — a co teď uděláme? No,
Ruprecht, my, Sámpan císař, tu prosbu
milostivě splníme. Čti:

RUPRECHT: Uctivá prosba: Prosim ucti-
vě Sámpana císaře, hlavu a patu slavné
říše Helemichle, o jeden pánský knír
vzor generál. Mám totiž tetičku Elišku
a ta tetička má tři lišky a nechce mně
je nikdy půjčit, ani jednu, ale generá-
lovi by je tetička Eliška půjčila určitě.
S úctou Ivanka, bydlím v Helemíchli za
školou.

CÍSAŘ: Hrome, ještě jednou, Ruprecht,
to je nějaký složitý — Ivanka ... knír ...
tři lišky ... teta Eliška ... to jsem
blázen ...

(*Tma*)

PRINCOVÉ (nasvíceni na předscéně, po celou píseň tanec lišek):

1. Máme doma tetu Elišku, přinesla si domů překližku, vzala pilku a tou pilkou,
než se chvilka sešla s chvilkou, rozře-za-la překližku, vida tetu E-lišku.

Tetiny když končí kutiny
Ve skříni jsou čtyři dutiny
Ne snad k tomu by se kladlo
Do nich naši tety prádlo
Jsou to pěkné pelišky
Lišek tety Elišky!

Tři lišky si časem navykly
Chodit s tetou po Helemichli
Teta lišky na provázku
Vodívává na procházku
Čtvrtou nosí na šíji
Velmi dobře sluší jí!

(Princové i lišky zmizí. Nasvícená scéna)

CÍSAŘ (pauza): Ruprecht, slyšíš?

RUPRECHT (křičí): Cože?

CÍSAŘ (bázlivě): Tady někdo zpíval. Dej okamžitě prohledat palác, každého zajmout, vzbudit hladomorníka, zesílit hlídky u povidel...

RUPRECHT: Knír...

CÍSAŘ: Aha. Ten knír tedy Ivance pošleme, ale takový, že už ho v životě neoholí! Safra! A teď konej svou povinnost. Co je tvá povinnost?

RUPRECHT (breptá):

Taková stráž
Když má bejt bdělá
Ta se nadělá
Ta se nadělá
Taková stráž

(Tma. Vychází na předscénu)

Má práci tajnou
Každýho zajmout
Každýho zajmout, každýho... aha, pozor! Někdo tu zpíval, někdo tu je. Někdo tu nemá co dělat. Někdo! (Do hlediště) Je tu někdo?

PAN X (v hledišti křičí): Není. To zpívali před palácem princové.

RUPRECHT: Před palácem, za palácem nikdo nesmí zpívat, nebo nebudu hrát! Před palácem, za palácem smí zpívat

jedině náš Sámpan císař a jeho stráž Ruprecht. Ale mě nikdo nesplete. Někdo tu musí bejt a já ho jdu hledat. Tak vy jste ho neviděl?

PAN X: Neviděl.

RUPRECHT: No dobře. Já si ho najdu sám.

Helemichle, Helemichle
Tam je domov náš
Ať žije Sámpan císař
A jeho bdělá stráž...

(Odechází)

PAN X (vyskočí na předscénu, tiše):

Haló! Jste tu?

PRINCOVÉ (zleva a zprava): Ááááá...
Bééééé...

PAN X: Psst... Šetřte síly, budete je potřebovat!

BUBENÍK (prochází uličkou v hledišti):

Bumcaraca bum bum bum
Začíná přesně v sedum

(Věcně) Pěvecký turnaj! Rytíři, princové a šermíři s nejkrásnějšími hlasy z celého okolí budou bojovat o Zlatého slavíka! (Odechází a opakuje hlášení)

PAN X: Času dost, princové. Tak pochodem vchod — směr knír vlevo před námi a Ivanka! (Odejdou)

(Hudba: motiv Generálů jdou. V rytmu pochodu balet připravuje novou scénu)

PROMĚNA

IVANKA (*smích*): To bude tetička koukat... (*Imituje*) Dobrý den, pane generále, čemu vděčím za takovou čest? (*Hlubokým hlasem*) Zdar, teto! Zvláštnímu poslání... (*Směje se před zrcadlem*) Jak si ho mám nakroutit? Takhle? Ne. Jako správný generál takhle. A ještě přívoskovat... To je ono. Tomu říkám knír. To se tetička podiví, že ano, pane Knírku?

KNÍR (*hlas z magnetofonu. Zupácky*): Žádnej knírku! Generál Knírr! Já kručí nejsem žádnej tento... knírrek! Knírr, prrosím, už od malička jedine Knírrr! A prroč by se divila, ať se... tento... diví, kdo se diví! Já se divím, že se vůbec někdo diví. Generál se nikdy a ničemu nediví. Generrál rozkazuje hurrá, k zemi, vztyk, vpravo vbok, vyrovnat — a furrt dokola! Ten nemá čas na divení! Vod toho je generál a vod toho má knírr. Rrozuměla?

IVANKA: Tak už se nezlob. A vůbec — jsi ty můj knír od Sámpana císaře, nebo

já tvoje Ivanka? Buď pěkně zticha, teď jdeme za tetou...

KNÍR: Za kterou? Máme nejmíň tři: tetu Karrolínu, tetu Věrru, tetu Járru, tetu Elišku, tetu v Jevičku...

IVANKA: Za kterou asi? Přemýšlej...

KNÍR: Knír kručí nepřemejší! Knírr chodí na přehlídky a k holiči a do války, knírr se nakrručuje, voskuje, leskne...

IVANKA: Ale zkus to. Když si chceme vypůjčit lištičku — navštívíme — no... e... e... eliš...

KNÍR: ... štíčku!

IVANKA: No právě, tetu Elišku!

KNÍR: No prrrávé, že nám ji dobrovolně nepučí!

IVANKA: Nám ne. Ale generálovi. A generálem jsem od tedka já a rozkazuju vypochoďovat na ulici. Ráz dva, ráz dva!

(*Zpívá na předscěně, za ní opět stylizovaný generálský tanec baletu*)

Tempo di Marcia

Ráz, dva, ráz, dva, ge - ne - rá - li jdou, He - le - michle
 já - sá, kru - ci, to je krá - sa, ráz, dva, ráz, dva,
 ge - ne - rá - li jdou. He - le - michle já - sá, ge - ne - rá - li jdou.
 Kní - ry se jim v dálce lesknou, ně - ko - mu zas bí - br, po - cho - du - jí
 s hodbou břesknou, žád - nej ne - má rý - mu, ráz, dva, ráz, dva,
 ge - ne - rá - li jdou, He - le - michle já - sá, ge - ne - rá - li jdou.

(Balet přináší paravan — dveře. Zmizí)
IVANKA: A teď se trochu naparuj, ať dosáhnu na zvonek... (Zazvoní) A je to. Kníre, drž se!

TETA (kroky): To je Ivanka?

IVANKA (bručí): Hmm...

TETA: Zase se někde uřítala a teď chrapí... (Otvírá dveře) Ivan... do... dobrý den.

IVANKA: Hm... Zdar, teto Eliško!

TETA: Zdar, pane generále! Co... co si přejete?

IVANKA: Pohov! Přišla... ehm... zpět! Přišel jsem k vám služebně — s vojenskou prosbou. Náš pan nadgenerál trpí v míru nespavostí —

TETA: To... to je mi líto... ale co já tu —

IVANKA: Kruci! Vlastníte tři lišky na provázku a jednu kolem krku?

TETA: A... ano...

IVANKA: A dávají dobrou noc?

TETA: Lišky... kde... kde lišky dávají dobrou noc?

IVANKA: U vás. Teď právě u vás. A celá Helemichle si přeje, aby teď, když trpí náš nadgenerál nadgenerálskou nespavostí, aby, kruci, dávaly lišky dobrou noc jemu... Přišla... ehm zpět! Přišel jsem si vlastně pro ty lišky. Když je pučíte dobrovolně — budete odměněna nadgenerálskou medailí za... za obětavost — a navíc... a kruci navíc... a

navíc dostanete generálskou medailí za půjčení lišek. Vostatně je tento... veliká čest pro vaše lišky, když budou dávat dobrou noc našemu nadgenerálovi!

TETA: A... ano... toho já si opravdu moc vážím, pane generále, to ano, a pak, rozkaz je rozkaz, s nadgenerálskými rozkazy není žádná psina, tady jsou lišky, pane generále, a že se dáváme poroučet.

IVANKA: Prima. Pan nadgenerál se taky dává poroučet. Medaile za lišky přijdou poštou. Zdar, teto Eliško!

TETA: Zdar, pane generále!

IVANKA: Lišky, seřadit. Vpravo vbok. Ráz dva... A jdeme se pochlubit do školy!

(Přichází na předscénu, zptvá. Balet odnáší paravan — dveře)

Rrrráz dva rrrráz dva
Generáli jdou
Helemichle jáásá
Rrrráz dva rrrráz dva
Tři lišky vedou
Krrrucci to je krrrrása

(Odchází. Přichází Pan X a Princové)

PAN X: Krásná krásná! Holčička s knírem a tři lišky na provázku. A to je teprv poledne...

PRINCOVÉ: Na Silvestra v poledne...

PAN X: Kde jste byli?

PRINCOVÉ: Představte si, že...

Fox F / C B F / C Dmi / C B F / B F F / C B

Na Silvestra v poledne nastoupil pes do tramvaje, na Silvestra
F / C Dmi B F C F A / D / A / D / A / D /

v po-le-dne nastoupil tam pes, a v době dohledné nenastou-pí
A / D / A / D / A / D / A / E / A x - F / C B

do tramvaje, nastoupil v poledne, ne-nastoupí dnes. Na Silvestra
F / C Dmi / C B F / B F F / C B F B F

v poledne nastoupil pes do tramvaje, na Silvestra v po-le-dne
C / B / C F / / F / / F / /

nastoupil tam pes Měl čtyři nohy a, jak to bý-vá, v hubě měl fajfkt

ba- fa- je, ona mu spadla na zem, když zíval, vyká- zali ho z tramvaje.

Na Silvestra v poledne nastoupil pes do tramvaje, na Silvestra v poledne

nastoupil tam pes, měl čtyři nohy a, jak to bý- vá, na hlavě čer- ve- ný měl fez, měl čtyři nohy, kouřil a zí- val, docela o- byčejný pes.

12 Věřím, že jednou zas nastoupí pes do tramvaje, věřím, že

jednou zas nastou- pí tam pes a řekne prosím vás,

když nastoupí do tramvaje, a řekne prosím vás a řekne

prosím vás a řekne prosím vás, prosím vás ještě jednou přes. A- men.

Sbor

(Během písně balet přináší školní ta- buli s nápisem: PO ŠKOLE VŠICHNI ZA ŠKOLOU — IVANKA)

PES (jeden z baletu. Štěkot z magneto- fonu): Hať, hať!

PAN X: To nám ještě scházelo. Tři lišky, pes — to ho chcete brát všude s sebou? Kšc! (Zahání psa) Copak nevíte, že teď musíme —

BUBENÍK (prochází v hledišti):

Bumcaraca bum bum bum
Začíná přesně v sedm
Pěvecký turnaj! Rytíři, princové a šer- míři s nejkrásnějšími hlasy z celého okolí budou bojovat o Zlatého slavíka!

PAN X (nedůtklivě ho přeruší): — že teď musíme — kam? (Spatří tabuli) Správ- ně. Za Ivankou. Do školy. Psst. (Tma)

ŠKOLA

UČITEL (okřikuje děti v hledišti. Na scéně za učitelem žák Procházka dělá obličej): Milí žáci a žákyně! Poděkujte tady žákovi Procházkovi! Žák Procház- ka, jak všichni víte, uzmul včera dopo- ledne ze třídy 5. b koš na papíry, vy- nesl jej na ulici, stoupl si, prosím, do něho — a hrál si — prosím, na stráž- níka! Ano prosím, žák Procházka stál uprostřed křižovatky jako s odpuštěním strážník a řídil, prosím, dopravu. Do- kázal bych mu, prosím, prominout, že zavinil srážku nákladního automobilu s vejci s panem inspektorem, ale že přitom rozšlápl náš společný majetek — školní koš na papíry, to mu, prosím, odpustit nemohu! Potrestal jsem vás proto mimořádnou hodinou dějepisu. Po- děkujte, prosím, jak jsem již řekl, zde přítomnému žáku Procházkovi! Rozdáte

si čisté papíry a já vám nadiktuji několik zkušebních otázek.

PROCHÁZKA: Jéééé!

UČITEL: Tiše! Procházko, sednout a psát!

(Procházka si sedá do hlediště)

(Předehra Karlův most)

Tiše! Otázka první: Kdo byl prvním tanečníkem twistu v českých zemích?

Druhá: Kdo byl Karel IV.? Třetí: Kdo dal zbudovat Karlův most? Pište! Neopisujte! A nevrťte se!

PRINCOVÉ (po celou píseň tanec lišek)

Twist

Chord progression: Eb Ab Eb Ab Eb Ab Eb Ab Eb Ab Eb Ab Eb, Eb7, Ebmi Ab Ebmi Ab Ebmi Ab Ebmi Ab Eb Ab Eb Ab Eb7 C7 Fmi7 III

11 Solo B Eb Solo simile

12 Solo

Lyrics:
Při twistu každý sebou vr-tí, co mne se týče, jsem si jist,
že do-konce i Karel čtvrtý už jistě dávno tančil twist, ó
už jistě dávno tančil twist, královský twist. V kronikách není o tom psá-no,
snad sohle-dem na je-ho trůn, že to však bylo velmi dáv-no,
dů-vodu není k ohle-dům, ó dů-vodu není k ohledům na je-ho
trůn. Solo Karel i ve twistu byl cí-sař, to doka-zuje víc než dost,
co napsal o cí-sa-ři pí - sař, že na-konec udě-lal most, ó
že nakonec udělal most, ten Karlův most. Solo Při twistu každý sebou
vr-tí, neo-dolá ani pan král. tančil ho kdysi Karel čtvrtý,
a od těch dob se tančí dál, ó a od těch dob se tančí dál, tančí se
twist. Solo Při twistu každý sebou vr-tí ne-o-do-lá a-ni pan
král, Solo Karel i ve twistu byl cí - sař a od těch dob se tančí
to dokazuje víc než dost co napsal o cí-sa-ři pí - sař

(Lišky se rozprchnou)

Ale ne ve škole! A ne v koši na papíry,
žáku Procházkó! Vyberte písemné práce

(Školní zvonek) a po přestávce budeme pokračovat.

PŘESTÁVKA

II. DÍL

UČITEL: Vezmeme si přírodopis, neboli zoológií. Žák Procházka půjde k tabuli a nakreslí nám psa. (Ukáže do hlediště)

PES (vykoukne schovaný za tabulí): Haf! Haf! Haf!

UČITEL (nevidí ho. Klepe na stůl): Žáku Procházkó, jak si to představuješ! Nejsi na strážnici! Kde jsem to... aha... tedy psa z rodu štěkavců čtvernohých...

PES: Haf!

UČITEL: Naposledy tě napomínám, žáku Procházkó! Co nám povíš o psu?

PROCHÁZKA (vstane v hledišti): Pes... je když štěká.

PES (radostně): Haf! Haf! Haf!

UČITEL: Správně, nyní je tvé štěkání, žáku Procházkó, zcela na místě, jako názorný příklad, prosím, zcela správně... Žákyně... se hlásí...

ŽÁKYNĚ (v hledišti): Prosfm... mohou-li psi tančit lipsi?

UČITEL: Mo-hou-li psi tan-čit lip-si? Ano, dobře, ba přímo výborně. Těší mě, že se mezi vámi najde aspoň jediný, vlastně jediná, která se zajímá o předmět hlouběji! Hned zodpovím... Žáci, pera do rukou! (Odklepe rytmus) Pište!

(Učitel zpívá a Pes začne za ním tančit)

lipsi, nechce se spát, jen jednou štěně jsi jen, jednou jsi mlád, tak plav, (haf haf) ted' svoji tlapku mi dej, nehlídej, když pán odešel spát, ty bát se nemu-síš, vždyť víš, že tě mám jak lipsi rád, foxteriér tančí foxtrot, valčík nebo lipsi a to i v přípa-dě, že má nohy do e-li-psy, i ta-kové malé ště-ně kouká na svět vytřeště-ně, když psi to své lipsi zas rádi u-sly-ší. To

PES: Haf! Haf! (S divokým štěkotem se schová opět za tabulí) Haf haf haf vrrr!

IVANKA (přichází zprava. Za ní lišky)

UČITEL: Co se děje? Žáci, klid, prosím! Klid... Ó — žáci, pozor! Rekl jsem pozor!

IVANKA: Pohov! Jsem tu správně ve škole?

UČITEL: Dobrý, dobrý den! Ano... ovšemže... zcela a naprosto správně... Zdar! Jste tu ve škole, pane generále, a my (Ukáže do hledíště) hehe, po škole! Žáci, máme vzácnou návštěvu! Jen pojdte dál! Dovolte, představím vás... To je naše nezbedná 5. b.

PES (stále schovaný za tabulí vykoukne): Haf!

UČITEL: Procházko, nech už toho štěkání! A neukazuj si na čelo, myslíš, že nevím, co to znamená? Žáci, navštívil vás pan generál... generál... (Šeptem) Vaše jméno, prosím, pokud to není vojenské tajemství?

IVANKA: Generál...

UČITEL: Generál...

IVANKA: Generál... to ... Ivanka!

UČITEL: Generál Ivanka! Máte slovo, generále!

IVANKA (odkašle si a nasadí svým hláskem): Žáci... milí žáci... a pane učiteli, já... my jsme... tetička...

KNÍR: Krrrruci! Pořádně!

IVANKA (vzpamatuje se): Milí žáci, dneska je slavný den... a vy ste slavní žáci slavného císařství Helemichle... Vona Helemichle si vod vás to... hodně slubuje, že jo... Ale nejdřív se musíte učit... a to... a učit a... Ježíší, pomoz mi, knírku...

KNÍR (opět hlas z magnetofonu. Ivanka pohybuje ústy jako při spatném dabingu): Knírku! Generál Knír! Pozorr, žákové — k zemi, vztyk, hurrá, vpravo vbok, vyrovnat! Dost! Chachá! To je jenom... ta... moje rreglace! Jsem rrad mezi váma a sem rrad, že se, tento, učíte! Já sám mám nejvyšší, to, generálský vzdělání. Furrtr u holiče a učít se, nakrrucovat se, voskovat, přistíhovat, drřzet fazónku, to jg, krrrucci, rrrbota! A prroč mě mrrrrzi, že nikdo z vás, žákové a žákyňové, nemáte knír! Prrotože knír je nejkrásnější pomocník generálů. A náš Sámpan císař má generálové moc rrad! A prroto si pamatujte: do školy s knírrem a nikdy jinak! Pozorr! K zemi, vztyk, vpravo vbok, hurrá, odchod! Žádnej odchod! To je zase ta... moje rreglace!

UČITEL: Výborně, pane generále, máte opravdu krrrásný knír. To je pro naši 5. b. opravdu ponaučení... Děkuji vám jménem celé Helemichle za vaše vřelá slova a nyní žáci zatleskají... (Pro-

cházka a Žákyně tleskají) Procházko, více tleskat, Procházko, bouřlivěji!... Stačí, žáci. A za domácí cvičení do příští hodiny si vyrobíte knír!

IVANKA: Ale ne, to ne...!

UČITEL (skočí jí do řeči): Nač ta skromnost, generále! Na vaši počest mi nikdo do třídy bez kníru nevstoupí. O to už se postará služba.

Kdo z vás žáci nemá páru

Co je sláva generálů?

Sláva je knír

S náma je knír

A s knírem vyhrájem!

(Tma. Hudba hraje Generálský pochod)

IVANKA (vchází na předscénu): Jéje... To jsem tomu dala... (S gestem k hud-

bě) Už dost, prosím vás. Když... já už nechci být generál...

PAN X (vejde): A pročpak ne, Ivanko?

IVANKA: Protože nechci, aby byla naše třída fousatá. Půjdu k Sámpanu císaři, aby si vzal knír zpátky!

PAN X: K císaři tě nepustí. Jdi k holiči, lišky pusť do lesa a basta.

BUBENÍK (prochází uličkou):

Bumcaraca bum bum bum

Začíná přesně v sedum

Pěvecký turnaj —

IVANKA (k Bubeníkovi): Já vím, já už jdu k holiči... (Odchází)

PAN X: Vždyť ona už ví, vždyť ona už jde! (Tma)

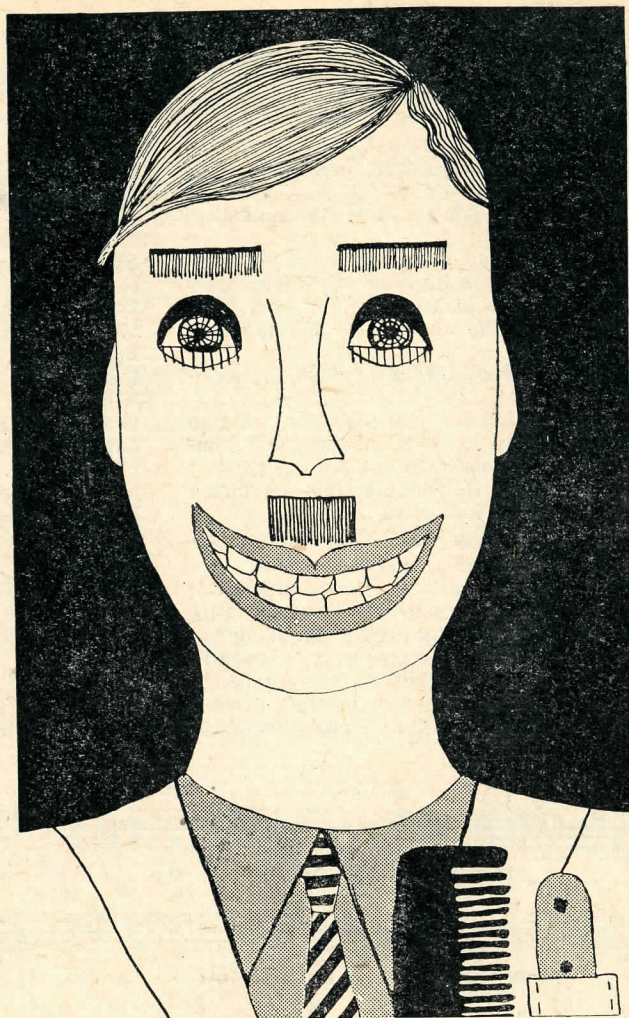
HOLIČSKÝ KRÁMEK

Já jsem holič, kdo je víc, če-šu vlasy, krásním líc, a ostatní ho-li-či.
 ti se po mně o- pi- či, stříhaj' vlasy, či-pak a- si,
 klukov-ské a hol-či-čí, jé, jé, jé, já jsem holič,
 kdo je víc, če-šu vlasy, krásním líc, a ostatní ho-li-či, ti se po mně
 o- pi- či, když se s tebou židle to-čí, vlasy padaj ti do o- či,
 je to něco, co ti ří-ká, že jsi u ho-liče, že jsi u kadeř-ní-ka.

V létě kolem dokola
 Stříhám děti dohola
 A ostatní holiči
 Ti se po mně opičí

Stříhaj vlasy
 Čípak asi
 Klukovské a holičiči

KNÍR DOLŮ! CHACHÁ! KLOBOUK DOLŮ!
 PŘED PANEM GENERÁLEM! PAN HOLIČ
 BY SE DNESKA UŘEHTALA! TO SE PO-
 VEDLO! CHACHA!... PAN GENERAL BY CHTĚ-
 LA BÝT VYHOLENA JAKO VOJÁČEK...

IVANKA (přichází. Nesměle): Dobrý den.

HOLIČ (pobrukuje si): Já jsem holič — kdo je víc... (Spatří Ivanku) Pan generál! Pan generál je víc! A takový nadgenerál je vůbec nejvíc! Prosím, osmejčíte židličku, uděláme hlavičku... Pan generál bude jako jablíčko, jako míšeňská cibulíčka!

IVANKA: Já bych prosila... oholit! Já jsem Ivanka...

HOLIČ: Chachachá! Pan generál Ivanka je filuta! Pan generál Ivanka je veselá kopa! Pan generál by prosila oholit! Vesele — to je moje! To by pan holič pracovala přes čas, kdyby měla takové zákazníci!

IVANKA: Já bych prosila ten knír... dolů!

HOLIČ: Knír dolů! Chachá! Klobouk dolů před panem generálem! Pan holič

by se dneska uřetala! To se povedlo! Chacha! Války jdou, války musejí jít jako po másle, když je pan generál taková smíšek! Helemichle, Helemichle, tam je domov můj... Tak knír dolů, říkála? Cha! Pan generál by chtěla být vyholená jako vojáček, jako ucho, jako bažant!

IVANKA (s pláčem): Zase jako holčička! Ne jako ucho...

HOLIČ: Pomóc! Já za sebe neručila! Pan generál složila fidlátka, houfnice, tarasnice a tajné mapy a skákala se švihadlem! A hrála s nepřitelem vybíjenou! Cha!

IVANKA (posmrkává): Ano... vybíjenou...

HOLIČ: Vybíjenou, chacha! Pan holič to uhála, pan holič je moudrá, jak Sámpan císař, daleko to dotáhne... (Zpívá) Helemichle, Helemichle, tam je domov můj... Tak knír dolů, říkála?

IVANKA: Prosim vás... aby to moc nebolelo!

HOLIČ: Aby to moc — cha! — nebolelo! Chacha! To je psiny pytel! Pan holič se smíchy umlátila a šla do důchodu! Tak si sedla, pane generále, a zavřela oči... jako u zubaře... prosím... šmik! A knír je pryč! Chacha! (Smích pomalu přestává) Cha... cha! Pomóóoc!

Švihadlo! Holčička! Holič skládala živnost! Pomóóoc! (Prchá hledištěm)
IVANKA (křičí za ním): Moc děkuju. Kolik to?... (Odchází za scénu. Tma)

TURNAJ

(Rozsvítit. Na scéně jsou hudebníci).

BUBENÍK (přichází uličkou):

Slavní občané
Chlapečkové a holčičky
Pejskové a kočičky
Medvídci a velbloudata
Bumcaraca ratatata
Račte se tu rozhlédnout
A pak nikdo ani hnout...

(Vyleze na scénu) Neboť pěvecký turnaj o Zlatého slavíka právě začíná! (Stranou)

Já bojovat nebudu

Bumcaraca bu bu bu

Jsem bubeník maličký

Dvě ruce — dvě paličky!

Ticho! (Ukáže na hudebníky) Naše slavná Huďba Helemichelské stráže pozvedá paličky (Virbl) a bubny... a trouby a trubky a trumpetky... (Huďba sílí) a na kolbiště již vjíždí princ — (Všechna světla. Rozsvítí se i hlediště)

PRINC 1 (zprava): Ááááá.

Znám dort, nakterém jsou svičky, je pro tety a pro strýčky,
G / Oai / Fai / B B7 E^b E^b7 A^b Adim E^b / B7 /
pro mámu, tátu i pro bratra, ó pro Míšu z prvního patra,
E^b / A^b E^b B / E^b A^b E^b / A^b E^b B / C /
znám dort, nakterém jsou svičky, je pro tety a pro strýčky,
A^b / B / A^b / B B7 E^b E^b7 A^b Adim E^b B7 E^b /
a snad i kousek jediny pro mě, že mám narozeniny.
A^b7[#] / D5^b Gai7 / Oai7 Fai7 / B7 / E^b7[#] / E^b7^b /
Šlehačka bílá jak sníh na samé čokoládě.

A^b7[#] / Dmi5^b / Cmi7 / Cmi7 / A^b7^b / D^b7 / C^b7[#] E^bmi7
 všechno, o čem člověk sní, vidí tu dřív, než to sní,
Fmi7 / B11 / E / A / E / B / E / A
 pěkně pohromadě. 16 Znáš dort, na kterém jsou svičky,
E / A / E / H / G[#] / A / B / A / H / H7
 je pro tety a pro strýčky, a snad i kousek je-di-ný
E / E7 / A / Bdim / F / A / E
 pro mě, že mám na-ro-ze-ni-ny, va va va va va va va.

JAV (v hledišti — Procházka, Žákyně, Pan X, odličený Ruprecht, Refrenno, Učitel, Holíč aj. — potlesk): Slávááááá!

PAN X (překřikuje): Slááááááá!

IVANKA (na druhé straně hlediště): Pane...

PAN X: Ivanko, ten zpíval, co? Sláva!

IVANKA: Pane, podívejte se, já už nejsem generál!

PAN X: Zato jsi — počkej —

BUBENÍK (vpadne): Slavní občané helemichelští. Pozor, pozor, turnaj ještě pokračuje. Naše slavná Hudba Helemichelské stráže opět pozvedá paličky... a opět bubny a trouby a trubky a trumpetky... a na kolbiště vjíždí další princ a je to princ —

PRINC 2 (zleva): Bééééé.

F
 4 Dejte mi pas- tel-ku, na-kreslím pejs- ka,
F7 B7
 když bu-de hod-ný, bu-du ho mít rád, a když se bu-de
F F E Es D7
 pejsko-vi stejs-kat, na-kreslím dva pejsky, a- by si mo-hli hrát,
Gmi C7 F D7 Gmi E7
 když bu-de zlobit, tak ho vy- hu - bu-ju, když bude kou- sat
Ami Gmi C7 F
 tak ho vy- gu- mu-ju. Dejte mi pas- telku, nakreslím pejs-ka,

DAV (*potlesk*): Sláááá! Ať žije princ Áááá, ať žije princ Bééé! Sláááááá!

BUBENÍK (*virbl*): Ticho! Žádná sláva! Sláva teprve přijde! Neboť pozor, pozor, naše slavná Hudba Helemichelské stráže opět pozvedá paličky... a opět bubny... a opět trouby a opět trubky a opět trumpety a na kolbiště jako zlatý hřebík dorazil — kdo? Ano, je to on, náš Sámpan císař! Sláva!

(*Sámpan císař vyleze propadlem nebo pod. Dav mlčí*)

BUBENÍK: Hurááá! (*Dav mlčí*) A ještě jednou: Hurá! (*Dav znovu mlčí*) Slavní občané, utište se, prosím, utište se...

CÍSAŘ (*do ticha rozcvíčka*): Aeiouy, hchkrdtn, bflmpsvz...

(*Trapně, falešný zpěv i doprovod*)

Helemichle Helemichle
To je domov náš

Ať žiju já pan císař
A moje věrná stráž!

BUBENÍK (*virbl*): Nazdar! (*Virbl*) Podle rozhodnutí soudců a celého helemichelského národa vítězem turnaje o Zlatého slavíka je — náš Sámpan císař! Kdo je pro? (*Dav mlčí*) Všichni: Hurááá! Ať žije vítěz! Ať žije nejlepší zpěvák a vítěz Zlatého slavíka — náš Sámpan císař! Hudbo Helemichelské stráže — tuš! (*Falešný variant vstupní fanfáry*) (*Na scénu z hlediště přichází Ivanka, Pan X a všichni odlíčení herci*)

IVANKA: Pane... a to znamená, že je Sámpan císař první?

PAN X: Vidělas, ne?

IVANKA: A proč je Sámpan císař první, pane?

PAN X: A proč se ptáš, Ivanko? Jsme přece v Helemichli. (*Hudba*)

IVANKA (*nepřesvědčivě*): Aha.

PAN X: A tam přece...

f11 simile

hrubky, a ta-ky bu - ben, pro-to-že bu - dem - se mu-set

B F11 B F11 B F11 B C B C B C B Ami Cui

rozlou-čit, dát nashledanou, po-ký-vat hla-vou, jó

F C11 simile

He-le- michle, He- le- michle, He-le - michle, He-le- michle.

PAN X (po pauze): Jó, to se může stát jedině v Helemichli (Činely)

KONEC

Poznámka:

Tvrdošíjným optimistům, kteří jsou přesvědčeni, že nakonec všechno dobře dopadne, alespoň v pohádce, dovoluje si autor v poslední chvíli nabídnout, byť neuspokojivou, katarzi:

Při závěrečné děkovačce herců by Sámpan císař mohl ostatní odstrčit a uklá-

nět se sám, uklánět se a couvat, až by zmizel v propadlu nebo jinde.

(Pro děti by to mohla být i legrace — a ten, kdo by chtěl, mohl by v této maličkosti nalézt něco dějinné nutnosti, božích mlýnů atd.)

P. Š.

... ZE SVOBODY

Člověk — to zní hrdě. Ale jenom v prvním pádě. V pátém například už tu hrdost tolik necítíme.

Dokázal plout s proudem i v úplně stojaté vodě.

Nejsnáze jsou se vším hotovi ti, kteří jsou ode všeho nejdále.

(Vladimír Zeman)

PŘED DVACETI LETY

JOSEF HORA
ZÁPISKY
Z NEMOCI
(ZÁVĚR)

Být svědkem rozhodného boje,
k němuž se troubí nad námi!
Co chytí víc? Jen oči moje
kž Prozřetelnost nechá mí.

Být svědkem světa, který vzroste
z tolika zla, z tolika sil!
Moci si říci: Jak je to prosté:
Dobře, že jsem a že jsem byl.

ST. K. NEUMANN
A HRDÝ BUĎ

A hrdý buď,
žeš vytrval,
žeš neposkvrnil ústa ani hruď
falešnou řečí.

Takový byl můj lid
s kosou a kladivem.
Na jitřní čekal svit,
čekal a věřil.

Úrodu novou sklídí sám,
sám se svými.
Jděte mu z cesty. Staví chrám
bratrské doby.

FRANTIŠEK HRUBÍN

ROZHOVOR NA KONCI POŽÁRU

Kdo jsi — ty, který jdeš pod vypáleným nebem?

— Jsem ten, jenž po věky je v příbuzenství s chlebem.

Smrt v rouchu plamenném tu prošla před chvílí.

— Co smetla, přikryji pod pláštěm z obilí.

Ty? Vždyť jsi nahý, bos, jen bláto zná tvé paty.

— Jsem jak lán, ze slunce tu na mně rostou šaty.

A přesto na sebe nic nemáš, příteli.

— Rok co rok o můj plášť se druzí rozdělí.

— Kdo jsi — ty, který jdeš se znovu rozdat bratřím?

— Svým bratřím? Nebo těm, jimž jako vítr patřím?

Mně třeba, který měl lány a velký dům.

— Hladovým vojskům sils a stavěl požárům.

Kdo jsi — ty, který jdeš pod vypáleným nebem?

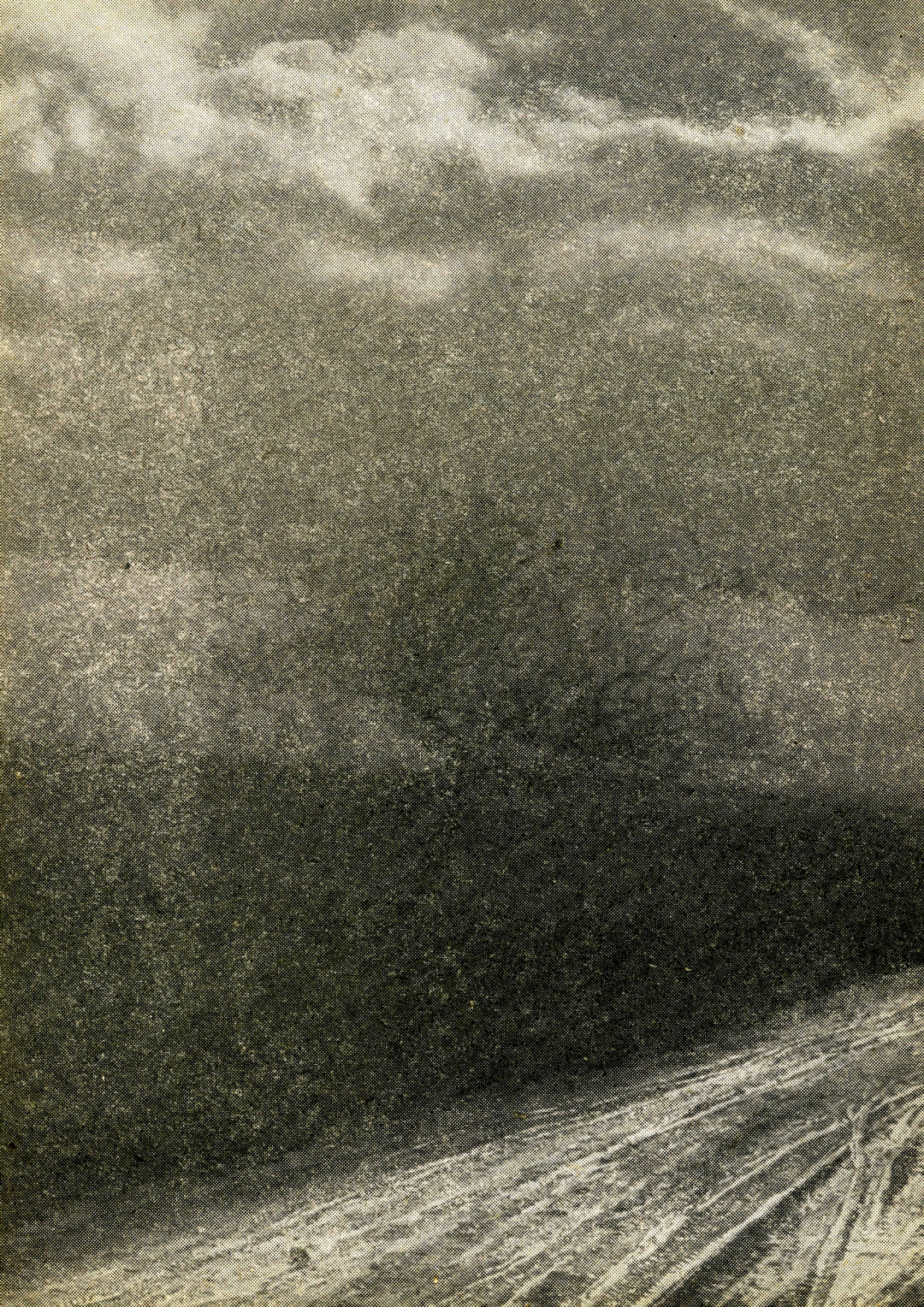
— Jsem ten, jenž po věky je v příbuzenství s chlebem.

Jdeš domů? Nebo jdeš na cizí pole krást?

— Jsem doma v dětech svých. A v nich je moje vlast!

A kdo jsi? Býlí, pýr, jež rostou tu z mé půdy?

— Jsem život synů tvých — a tvoje smrt. Jsem chudý.

VILÉM ZÁVADA

ČESKÉ JARO

I hory na obzoru s postřinanými
hlavami ...

Holými pahýly tu chřestí les ...
Kdo zulámal mu ruce po ramena?
Kdo zurážel mu nohy po kolena,
že vykvrácel v zrezivělý vřes?

Od východu už vlahý vítr duje,
ale ubitá země vyloupená
průduchy hrobů vdechuje
a z očí proděravělých vyráží děs.

Až k smrti mdlá je duše tesklivá.
Černý a hnědý mor tu všude zahrňuje
a jen mráz nás drží před rozkladem,
než vyhyneme nákazou a hladem.

Kdes v dáli trubači jara zatroubí.
Hned začnou tát sněhové mohyly,
nad probořenou zemí deště zakvílí.

Slunce se s nebe vrhne k ní
a bezvládnou ji v zubech uchopí
jak tonoucí za vlasy trav.

Však už tu mladé jaro slepé
a plné mízy
za prudké ofensivy zelené
ostrými pruty břízy,
palcáty kaštanů
tepe a tepe.

A stromy v alejích,
střelci pupenů obsypané,
z všech kulometů střílejí
na záškodníky poskrývané
a na lukách slavná infanterie trav ...

zatímco v Praze obležené
míza jen dolů do kořenů žene.

Hučí a hučí divé větry přes hory,
rozmetávají koncentrační tábory
a mrtvé vynášejí z hromad na trávě
a z řetězů rvou odsouzené k popravě.
Rubáš jim s kostí strhují,
do těla mrtvých duši vdechují
a hněvy rozplameňují.

Tryskem se začnou sbíhat proudy vod
a hory zalesněné partyzány
se dají na pochod.

Praha, ta stojí ještě holá,
vyschlá a oprýskaná zpola,
z podzemí však už míza žene
v churavé město odkrvené,
v ostnaté stvoly věží gigantických.

Jak sladce šeríkem vždy zavonějí
na Letné a na Petříně sady,
jen tehdy rozpučely nejkrásněji
v ulicích barikády.

Však jít k nim — nejtěžší z cest ...
A muži zsinali z krytů svých šli
a skočivše na můstek odrazný,
z vod smrti přijali života křest.

Těžce si jaro cestu probije
dům od domu,
strom od stromu,
do středu města z periferie.

Tu samo slunce bombarduje zem,
až začne hořet jedním plamenem,
a všichni táboříme v polním stanu
ohně.

Celá zem duní, nad ní zvony ...
Jak řeka Don se vlévá do ní
mohutná radost hluboká.

A všechna nábřeží a náměstí
ve chvílce vidět rozkvéstí
zástupy rozjásaných tváří.

Tam ženy mluví ptačí řečí k dětem,
tu milenci se domlouvají květem,
růžičkou krví zkropenou.

V zlatě a v purpuru
zas slunce vystupuje
po schodech z azuru.
A celá zem k nohám vítěze poklesá
a ze všech úst to zní chorálem :

Jaro dobylo zem
a neztratilo nebesa.

OLDŘICH MIKULÁŠEK

BRNO 26. DUBNA 1945

Ten den,
ten poslední den přede dnem,
než přišli,
povídal jeden ve sklepe —
mně zdálo se, že přijdou.

Ani verš jsem si nevymyslel,
ani vojáka;
byl žlutý, holoubek,
a nesvítil si přilbou.
Jen tak, řekl bych, běžel,
aj, šlépěj nešlépěj,
a mluví prudkou řečí jinačí:
My pabědili!
Nu — vztyčte věžel

Kulomet ještě někde zakdáká,
neboť i nebe těžko slunce snáší,
a když pak snese je,
je náhle bez řeči.

I my tak. Padáme.
Na sebe. Na ně.
A dlouho držíme ten tón,
než tanky o dům dál
zas odharaší.

JAROSLAV SEIFERT

KVĚTNOVÉ NOCI

I

Snad přece jednou za život
je dopřáno nám spatřit budoucnost
a jenom jedna věrná smrt
nás hlídá.

Noc první, růžová,
vám polštář čechrala
z kamení dlažeb.

Kosi zpívali
a kaštan nesl svícny obřadně,
když už se stmívalo.

Noc druhá, zelená,
kdy padal teplý déšť
na vaše helmice, ta byla plná hvězd,
jak bývávají noci májové.

Noc třetí sršela však jiskrami,
čtvrtá noc měla příchut' popela
a páchla po kouři jak rozbořený krb.

Co bylo poté, to již nevíme,
to již se tančilo a to se plakalo
a bílým sestřičkám se strašně chtělo
spát,
však přece ještě šly a ještě tančily
a na nosítkách usychala krev.

Noc první byla plná nadějí,
noc druhá byla plná nadějí,
noc třetí byla plná nadějí
a čtvrtá noc . . .

To muži svírali
své granáty tak jako řadra žen,
noc třetí byla plná nadějí,
noc čtvrtá byla ze všech nejhorší.

A kdo dal tankům křídla?
Kdo?

Noc čtvrtá byla ze všech nejdelší,
to volali, že hoří Pražský hrad.
Však časně zrána ruka obhroublá
mně padla do mých.

Jak se jmenoval
ten rudý voják, už jsem zapomněl,
však jeho ruku držím do dneška.

Noc pátá poté byla bílým dnem.

II

V zlověstnou noc, když naše zdi se
chvěly
pod třeskem pum, kdy záře požárů
nám naše město v popel obracely,
chtělo se nám už zpívat o jaru.

Je k ránu již a úsvit plaší stíny
a město čeká, úzkost ve zdech svých,
víc nežli růže krve kalužiny,
víc nežli píseň je sten raněných.

Muži a chlapi, co jste dali městu,
to bude věčně s tímto městem stát.
Co bylo krásy v prostém vašem gestu :
zdvihnouti pušku a jít bojovat.

A úder, úder pěsti neurvalé
nutí nás k tvrdé odvetě.
Vstoupil jste v krásné město, generále,
a pro nás nejkrásnější na světě.

JAROSLAV SEIFERT

VE DNECH SLÁVY

Do šerfíků padly dny té slávy,
nikdy ještě nám tak nevoněl
ten květ bílý, modrý, usměvavý,
přivázaný na lafetě děl.

Je v něm žen a dětí něha bílá,
básníkovo marné volání,
je v něm krev, již tato země vpila,
když jsme stáli s rukou na zbraní.

Kovy země se v něm roztavily,
z květů dýchá ocelový chlad,
jak byl krásný na žerdích v té chvíli,
když jsme stáli u svých barikád!

Je v něm láska, která neoklame,
a když vadne, cítíš smrti dech.
V jeho květech padlé pohřbíváme,
ať se jim spí měkce na květech!

KONSTANTIN BIEBL

ZPĚV ZEMĚ

Měsíci
Nezapomeň co jsme si smluvili
Přece neklesneš tak nízko
Aby ses schovával
Za sukně svaté Ludmily

Máš tak blízko
Na Vinohrady

Uvažuj moudře
Nejdřív se spust' po střeše chrámu
Potom po okapové rouře
Bojuje se všady

Hleď Praha puma časovaná na šest let
Hleď Pankrác bastila všech našich běd
A Terezín?

Umírá tam básník
Osvobozené Francie nejkrásnější syn
Robert Desnos
S očima jako jeho láska
S očima jako dvě srdce andělů
S očima jako dvě srdce andělů v průsvitných ocúnech
V průsvitných ocúnech nejprůsvitnější stín

VÍTĚZSLAV NEZVAL

HISTORICKÝ OBRAZ III

(ŮRYVEK)

Přišli včas jak legendární vojska z dávných kronik.
Zvítězili. Nyní sedí v hloučcích u harmonik.
Mají kouzlo ruských písní, jejich zvláštních tónik.

Jejich světlé oči září nad osmahlou pletí.
Jsou tak lidští, chovajíce malé pražské děti.
Vybojovali nám mír a teď jej s námi svěťí.

Ruce zdrsněly jim bojem, duši mají hebkou.
Pěticipá hvězda, jež jim vyšla nad kolébkou,
zvítězila za svět v boji s umrlčí lebkou.

Milují svůj domov s vřelou oddaností syna,
který zachránil svou matku v bitvě u Berlína,
pyšni na svou rodnou zemi, pyšni na Stalina.

Dnes se valí ulicemi Prahy jako Něva,
za jáсотu, za jáсотu, který neumdlévá,
pyšni na svou rodnou zemi, pyšni na Koněva.

Nikdy nebyla jsi, Praho, krásnější, tak pestrá,
jako v dnešní den, kdy zdravíš je jak rodná sestra,
připíjíš si s novým věkem jako na Silvestra.

Ač jsi plna trosek, ač tě Němci zbídačili,
ač ti snažili se přetát zabijákem žíly,
jsi dnes slavná. Tvoje duše samým štěstím šílí.

My, my česká města, my, my české vesnice
žalujeme, i když není soudné stolice,
i když není trestu, jenž by pomstil Lidice!

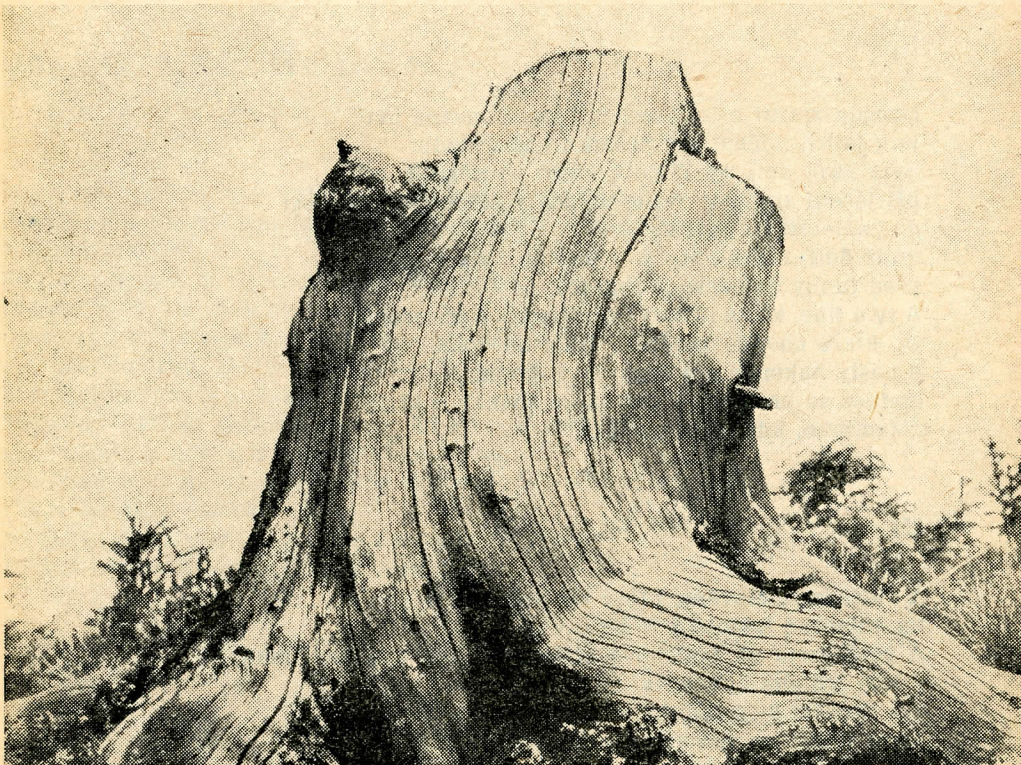
Lidská odveta je málo. Pomsta hvězd je větší,
Německo, ty víš, proč jsi teď v smrtonosné křeči!
Aviony vzlétají! Slyš sirénu! Už ječí.

Osmdesát miliónů nechť se zodpovídá
za ten zločin, v němž se tají všechna lidská bída,
zločin, jenž se nedá smazat z dějin jako křída.

Berlín rozpadl se v trosky. Z měst jsou trosečnice.
Německo, tvé kostely se vzňaly jako svíce.
Je to pomsta za Lidice, pomsta za Lidice!

Hamburk lehl popelem. Sta měst se zalklo v síře.
Vyzývavé Německo, jak se ti bydlí v díře?
Je to pomsta za Lidice, pomsta za havíře,

je to pomsta za Lidice, pomsta za horníky,
je to pomsta dějin za nevinné mučedníky...
Slavná Rudá armádo, měj naše věčné díky!

VLADIMÍR HOLAN

KVĚTEN 1945

I

Slyším to dosud : byla sobota a píšťaly všech lokomotiv
hlásily nám Nadějovským z Nadějova,
že se odjíždí do svobody ze všech stanic revolty.
Třaskavá atmosféra, která už měsíce chodila s outěžkem a čekala se do kouta,
slehla hned nato děla a těkavé kulomety,
které perforovaly těla,
snadno pak odtržitelná od duší na poštovním úřadě smrti.
A netrvalo dlouho a Praha s tím svým vyrvaným dlažebním kamenem,
pískem, kalužemi a pokácenými stromy
vypadala, jako by se mělo založit nové město, město Zániku.

II

Nebudu zpívat o hrdinech . . . Jejich mužné bytí
je v jejich mlčení a v našem tichém studu.
Byly však děti, tytéž děti, které po několik let
při ječení sirén narychlo skládaly své nejmilejší věci
do „náletového kuffíku“ —
tytéž děti, které tenkrát v květnu byly hnány
před tanky německých masařů.
A ty a jiné, které nebyly dorasovány a zohaveny,
ty, které chodily plačečky dům od domu
a našly nakonec své bezbranné drahé,
dodnes se probouzejí hrůzou ze spánku a křičí :
„Maminko, kde mám nožičku!“

III

A viděl jsem člověka, který tenkrát střílel
na německé letadlo z flobertky . . .
A viděl jsem na Smíchově křižovat se dvě nákladní auta :
v tom jednom byli mrtví ze Zbraslavě
a v druhém živá telátka a velký nápis : Dar Praze.
Je to šílené, co pravím, ale život byl takový.

IV

A znám malíře . . . S nožem v ruce hlídal chudobinec.
Devátého za svítání uslyšel rány na vrata.
Šel otevřít a spatřil před sebou zaprášenou bytost,
která rozvírajíc bohatýrskou náruč
řekla docela prostě a s úsměvem: „Znáješ mňal“

V

A kdopak by moh vůbec někdy zapomenout na jistého staříka,
který, celý blažený, pobíhal před obrovskými sovětskými tanky
a odhazoval jim s cesty kdejaký, i docela drobný kámen!

VLADIMÍR HOLAN

Z KVĚTNA 1945

Vypravuje se mnohé o hrdinech naší květnové revoluce
a nejedna přehnaná slza falešně stéká po kozlích chlupech mytologie.
Ale já slyšel toto:
Stařík, ozbrojen po zuby spravedlivé vášně,
zmanul si třetího dne kvečeru
vykročit z cizí čtvrti, kde bojoval, a doplížit se k svým
a ukázat se ženě, dětem, sousedům.
Přenášet zbraně bylo zakázáno.
Zastaven hlídkou gardistů seznal, že ano, že může jít,
ale granáty a pušku musí nechat na místě . . .
Stařík se zastavil, přešlapoval po skřípění rozbitého skla a váhal . . .
Tak váhá prostý lidský cit,
podmílaný ctižádostí a vrozenou urozeností srdce . . .
Po krátké chvíli řekl: „Tak já zůstanu!“

JIŘÍ KOLÁŘ

NAJEDNOU PŘESTANE BÝT SLUNCE

Najednou přestane být slunce
a krásná plamenící noc,
najednou všechno je kámen a hlína
a ten kámen a hlína je starý přizemní dům
se zažluklými okny,
se smaragdovým psím vínem zakousnutým do omítky
a ten dům —

*— Počítala jsem vteřiny, kdy přijdeš,
a nyní když ... pospícháš odejít, vím,
pospíchej, musíš pospíchat!*

Najednou všechno je vítr kolébající zahradou
na konci května,
v navečer revoluce.
Ale co je větru, starému domu, psímu vínu do revoluce?
(Počítala jsem vteřiny kdy přijdeš)
Co je větru, domu, psímu vínu po tom, že tě miluji?

Vítr: Nerozuměl jsi? Pospíchej!
Starý dům: Nerozuměl jsi, nestačí ti, že my jsme zde?
Pší víno: Nám jméno dej, jméno jejích vlasů, rtů, paží,
ale hledej ty vlasy, hledej ty rty, ty paže tam,
kam dnes své vlasy, rty, paže klade lid,
pospíchej, musíš pospíchat!

Tam trochu na západ od radniční věže,
dům se zažluklými okny
a může přijít hodina, vteřina ...
— Již jdu! Již jdu! —

Nikdy nezapomenu, co je to smích!
(Ta kulka v tvé hrudi studí k nesnesení.)
Nikdy nezapomenu, co je to smích!
Hlas větru, starého domu, psího vína: Pospíchej!
(Polibek s vůní narkózy.)

— Již jdu, již jdu!

JOSEF KAINAR

PO VOJNĚ

Těch armád které táhly po kraji
už pamatujem několik
Vždy jiné mundúry
a vždycky jiná řeč
A jenom mělké hroby v poli
a hluboký vztek
tu zbyly po nich

Slunce mé Moravy je červené a silné
z vinohradů tam dole na jihu lisují
vino

plné vůle
a elektrárny rozvádějí proud
aby se žilo ve světě
když na Moravu padne noc
jak černé a domácí zvíře
s hvězdnýma očima

Z těch armád které táhly po kraji
jen na jednu se bude vzpomínat
A první*její tank který jsem zahlédl
mám dosud v srdci

Tank těžký jako radost
která vybuchuje a hřmí údolím
mé Moravy

A nápisy na rudých hrobech
v zahrádkách při silnicích
a na náměstích
To bude první abeceda
které budu učití své syny.

OLDŘICH MIKULÁŠEK

PRVNÍ OBRÁZKY

ŘADA PRVNÍ — III

Na botách ještě bláto od Povolží,
s brvami, že by na nich spát moh
netopýr,
přišel nám zvěstovati mír.
Ó, jak on u nás po domově toužil,

to vidím po letech i dnes:
své ruce vztáh — „ach, malenkaja,
malá“ —
a ruská hora hned se sesouvala,
když české děvčátko až k nebi
s láskou vznes,
snad aby aspoň vůně vlásků vála
tam, kam by vítr až snů tolik nedones.

VLADIMÍR HOLAN

HLUBOKO V LESÍCH

Nic nestane se tady příště.
A nikdo nepřichází sem...
Úzko... Prsaté mraveniště
nezrývá jelen parohem.

A přece zde letos jednou k ránu,
když končil březen zlatistý,
ubíla smečka esesmanů
dva ruské parašutisty.

Na jejich přenáhlené hroby
usedl lesní strach a pcháč...
Ticho, tak suché, až se drobí,
snese jen mimoslovný pláč,

pláč, skrze který neošidně
v daleku verst dvě matky zřím.
Tam Polevaja počta týdně
přináší listy, ne však jim...

Dvě rudé hvězdy zatím tady
nad dvěma jmény žehnou v kraj.
Čteš: Sergej Platonov, ten mladý.
A starší: Petrov Nikolaj...

FRANTIŠEK HRUBÍN

LYSYČANSK

Lysyčansk... Jedno jméno z těch,
kterými jsme se pozdravovali
v úzkostných ránech.
Lysyčansk... Hvězdy třpyt se třepí
na jeho ostří.

Lysyčansk... Jazyk přimrzlý
k čepeli zmrázku.
Pod hnízdem vlasů v týlu
krvavý led.
Holátko život vypadlo
z hrůzy a z času.

Dnes už to jméno doznívá.
Jiskřička zimy v kamnech
bezpřístřešných.

Hrom z daleka si ještě ohřívá
své zurážené ruce.

Lysyčansk — sypký čas:
století — vločka taje
na rozpálených lafetách.
Tak hustě sněží čas...

A řídce sněží prostor:
zem—vločka okutá
strašlivým mrazem smrti.
Čas — vdechnutí
a vydechnutí.

A mezi vdechnutím a vydechnutím
nesmírný
krásný
život.

FRANTIŠEK HALAS

TAK UMÍRALI

Cvakot a dupot Už se šepí
a ráno leze z modrých cích
Vidím je zbledlé v rámcích dveří
přejeli prstem po límcích

zpcených košil polkli sucho
zrak kradmo sklouzl po těle
přitiskla bázeň k žebrům ucho
vyrostlo ticho zpyšněle

Jsou bosí Mlask a mlask krok mlaská
teď verš se hryže v rozpacích
Že by to byla zeměláska
vracená v chvatných polibcích

Na konci bylo vstalo slovo
svět můj i váš jím založen
závětné vpadá hrdinovo
do víry mužů v žaly žen

Prosíku verše zazni velce
kyvadla těl nám měří čas
Kam jdu tam vrazím do viselce
Jen bděte bděte prosím vás

FRANTIŠEK HALAS

PADLÝM

I

Naděje není dočkati se vás
vás poztrácených v beztěli už svém
brodivé kroky pohřbů procházejí zem

Vy bezhrobí
vy nemáte než nás
váš hrob jsme teď jen my

Pohřbení v hoři svého lidu
v dnech málem houslových
ou věkožíznu ale panychidu
vystrojuje vám
v prachárnách lítosti

Doutnáky lun
je podpalují

II

Vzpomeňme časů zmetaných
kdy vyhřezla zla
V zavilé mstivé klíčivosti ticha
lid koudel s dráty vepcal do

Heydricha
a jal se ortelovat

Zplozenci pekla zemi šacovali
jen luna směla ukázat jim záda
hlídkovala věrnost hlídkovala zrada
v těch nocích lvích i v nocích
bazilišcích

Jako když utne i křik rodiček ztichl

Koštěři stok všech domy ohmatali

III

Vzdech poslík slova z temnic vybíhal
 Kdy bude konec poptával se plaše
 Každý sám sobě i do cel vašich lhal
 ztrácely listy hanbou knihy naše

IV

Ach darmo mluvit Darmo klamat žal
 Sirá je láska sirý v každém stesk
 a nevýslovný je ten konec výsostný
 kdy smrtí korunuje se bez hany
bojovník

Velikost jeho je v tom lačném mlčení
 v tom strachu statečném v té tváři
sinavé

Jak směl bych za mrtvé však cosi
povídat

je jejich zmlknutí teď víc než jejich
hlas
 jen do učení spíš bych zajít si k nim
chtěl
 Zaštipen hloub je roub té slávy
zmučené
 jež mimo těla je a mimo lidský čas

Za nimi nemůžem ať do nás vtělení
 krev vženou do tváří výhruzně zahrozí
 a trestávají zle a nemilosrdně
 jestliže zradíme my živí ubozí
 sen spravedlnosti tu výheň budoucna
 již zpřítomnili nám ve chvíli popravčí
 kdy malomyslní jsme žili čekáním
 a propadali se z bezmocna v bezmocna

Bojovník nezmírá nezmařen vpředu
jde
 Já pravím vám že dále jsou než my
 a dobře je teď jim

VÍTĚZSLAV NEZVAL DO SÍNĚ PADLÝCH HRDINŮ

I

Vy, kdož jste padli bez své viny
 na bojištích a kdekoli,
 daleko od své domoviny,
 vy které už nic nebolí,
 vy věčný spánek smrti spící,
 vy bezejmenní mučedníci,

vy oběti, jimž my, my živí
 jsme dodnes za vše poplatní,
 vy, pro něž truchlí české nivy,
 a vy, vy všichni ostatní,
 vy, které zahubili kati,
 vy poutem téže sudby spjatí,

vy, jejichž rozplynulá jména
 jsou jako stíny jitřních hvězd,
 vy, aťsi muž anebo žena,
 jste dovedli svou obět nést,
 vy padlí za svá lidská práva,
 vám budiž věčná čest a sláva!

II

Vy mučedníci, které pojí
 táž sudba, tatáž smrt, týž hrob,
 vy, kdož jste zahynuli v boji,
 vy z různých krajin, z různých dob,
 vy, kdož jste vše, i život dali
 za vznešené své ideály,

vy oběti dvou strašných válek,
kdož trpěli jste bez viny,
vlečení na popravčí špalek
za nespáchané zločiny,
vy zahynulí ve vězení,
vy padlí i vy umučení,

vy všichni spící v této síni
pod touto deskou z mramoru,
jimž přinesla smrt dobrodiní,
vy z koncentračních táborů,
vy padlí za svá lidská práva,
vám budiž věčná čest a sláva!

JAROSLAV SEIFERT TY, VÁLKO

Podzime, ještě zpívá u dna
pramen a ticho míru.
Ještě zní, ještě zvoní cudná
ta píseň. Dokdy?

A ještě blouzní o lásce a jarech
rty, ruce milencovy,
ještě šlapem po tvých strašných
cárech,
ty, válko! Dokdy?

Ještě straší podél silnic tanky
ocelí prázdných lebek
a opět černá jak by za červánky
hrozila do kolébek.

Maminky měkké pleny perou,
šťastné a důvěřivé.
Zlíbej jim ruce. Ale kterou,
kteřou políbit dřívě?

Tu, která ňadro lehce svírá,
či tu, jíž děcko chová?
Jak mohou oddanost, láska a víra
být bez domova?

Jak je to hezké a přitom k pláči,
maminky chtějí málo.
Jen trochu zrněk na bodláčí
a jim to stačí.

A trochu klidu, tepla, květů!
Vždyť krásnější než děla
jsou housle, něha klarinetů,
kolébka, úl a včela.

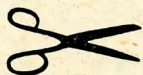
Už nikdy ptáci, milenci a děti
nebudou, válko, tvoji!
Kéž smíš jen navždy rezivěti
v své pyšné zbroji!

Před dvaceti lety, v květnových dnech 1945, uvítali čeští básníci naše osvobození. Několik básní, které přináší náš výběr, má být nejen připomínkou slavných květnových dní, nýbrž i možným východním materiálem pro recitační soubory. Do této malé antologie nebylo možno z rozsahových důvodů zařadit větší básně, poémy a cykly, v nichž květnové dni 1945 žijí zvláště výrazně. Nejvýznamnější z nich, které jsou snadno dostupné v různých knižních vydáních, uvádíme proto v této poznámce. Jsou to tato díla: František Halas: *Barikáda*, sbírka *V řadě*, 1948. (Tato kniha je pojata do souboru *Básně*, 1957.) Tam také další menší básně s touto tematikou. Vladimír Holan: *Děk Sovětskému svazu*,

1945. *Panychida*, 1945. *Rudoarmějci*, 1947. (Souborně tyto tři knihy ve svazku *Dokument*, 1949, a *Z Dokumentu*, 1960.) Další menší básně ve sbírce *Tobě*, 1947; je zařazena rovněž do svazku *Dokument*. František Hrubín: *Chléb s ocelí*, 1945. (Spolu se *Stalingradem a Pražským májem*.) *Jobova noc*, 1945, 1948, 1959. (*Pohromadě v souboru Verše*, 1956, v knize *Přilba a šeriky*, 1960.) Jiří Kolář: *Šedý kantát*, 1945. Jaroslav Seifert: *Přilba hlíny*, 1945, 1946, zařazena do *Díla III*, 1955. Další básně s touto tematikou v *Díle VI*, 1964. Amatérská scéna číslo čtyři letošního ročníku přinese k této malé antologii doprovodný komentář.

Vladimír Justl

... Z RUDÉHO PRÁVA

Tak dlouho jezdil do ciziny — až to projel i doma!
Byl rafinovaně prolhaný, proto jej nechali zapisovat plnění plánu i brigády!
I když uměl báječně malovat čerta na zeď — do Svazu výtvarníků jej nepřijali!
Nadřizený byl tak nezřízeně zřízený — že zdravil i podřízené!
Chodil tak často na schůze, že kdykoliv usnul — zdvíhal rukou!
Trpěl oční vadou — čím byl výše, tím měl menší rozhled!
Měl správné připomínky — nikdy nezapomněl připomenout, že padla!
Nekonečno je snadno pochopitelné — představte si čas mezi zálohou a dobírkou!
Byl tak nesnášenlivý, že když vedl drůbežárnu — nakazil tím všechny slepice!

-str-

Příhoda s motorem

VLASTIMIL BROUČEK

OSOBY: JÁ — KRITIK, VILÉM — BÁSNÍK,
ALFRÉD — TECHNIK, LUDVÍK — MATEMATIK

To auto měl sice už pět let, ale my s ním přesto jet nechtěli. A skutečně: když jsme vyjeli na vrchol stoupání, odkud byla nádherná vyhlídka, Alfréd zastavil a řekl, že ho nějak zlobí asi svíčky.

Využili jsme přestávky. Každý po svém. Pak nás Alfréd přivolal pod přední kapotu a my mu dali za pravdu: chyběl motor.

„Jedeme celou cestu bez motoru,“ opakoval už zděšeně Alfréd. „Čím teď budu při sjezdu brzdit?“

Mlčeli jsme dost dlouho, aby bylo zřejmé, že jsme něco podobného očekávali.

„Solidní muž v tvém věku nejezdí bez motoru,“ řekl jsem potom a zdrtil Alfréda pohledem, neboť jsem původně chtěl jet jídelním vozem rychlíku. Všichni souhlasili se mnou.

„Co bude tedy vydávat onen specificky automobilový zvuk a zápach, když chybí motor?“ řekl zklamaně Vilém.

„Ano,“ připustil Alfréd, mysle zřejmě na svůj cedníkovitý kupón, „staneme se nápadní orgánům.“

„Nejen orgánům,“ dodal jsem.

Ludvík nepřetržitě přemýšlel a nyní zvolal: „Není-li motor zde, je zřejmě ukryt někde jinde: zákon o vyloučeném třetím.“

Vtrhli jsme dovnitř vozu a pečlivě prohledávali každou skulinu mezi sedadly. Motor zde ukryt nebyl. Usedli jsme opodál nejednotní v názorech na situaci.

„Je vůbec možný automobil bez motoru?“ řekl po chvíli Alfréd váhavě, aby nás nepodráždil.

Vilém nestranně vyprávěl o tom, že se narodilo dítě bez nohou, o velrybě, která téměř nepotřebovala vodu, a o operenčích, kterým vůbec nenarostla křídla. Všichni jsme se tím vyprávěním částeč-

ně povzbudili, jen Alfréd zatvrzele prohlásil, že auto bez motoru je blbost na kvadrát.

„Nebud' vulgární,“ řekl mu Vilém.

„A nebud' nepřesný,“ řekl Ludvík. „Otázka zní: je možný automobil bez motoru — či nikoliv.“ A pokračoval logicky: „Je zde automobil?“

„Je,“ odpověděli jsme.

„A má motor?“

„Nemá,“ zvolali jsme radostně všichni, kromě Alfréda.

„Proč tedy ten spor,“ uzavřel Ludvík. Kouřili jsme čtvrtou cigaretu, když Alfréd přinesl jakousi ještě nerozřezanou příručku a po chvílce listování z ní ocitoval: „Hlavní částí automobilu je motor, umístěný obvykle...“

„Obvykle,“ zasmál se Ludvík, „kde máš jistotu?“

„Dnes není jistoty v ničem,“ souhlasil jsem.

„Jen ve smrti,“ dodal Vilém.

Mysleli jsme dojatí na Vilémova slova a kouřili.

„A takovéhle věci se u nás prodávají. Auta bez motoru,“ popíchl jsem po pietní pauze Alfréda.

„Má zato malou spotřebu,“ hájil svůj stroj už zcela nejistý Alfréd.

„Auta bez motoru jsou hanbou naší vlasti v cizině,“ zvolal jsem právodově.

„Což kdybychom motor nahradili nějakou jinou součástíkou,“ směle novátorsky navrhoval Vilém.

„Ne,“ řekl Alfréd, „stroj je zakázáno přestavovat bez souhlasu příslušných úradů.“

Ludvík stále intenzivně přemýšlel a pak řekl: „Otázka zní: pojedeme bez motoru, nebo ne?“

„Bez motoru nejedu,“ nařikal Alfréd.

„Čím budu brzdit při sjezdu s kopce?“

„Brzdou,“ řekli jsme.

„Brzda může selhat,“ řekl Alfréd.

„Máš přece záruční list,“ řekl Ludvík.

„Já už nevěřím, že je to vůbec automobil,“ obviňoval jsem dále Alfréda.

„Je to automobil,“ bránil se zarputile, „má přidělenou poznávací značku a platím z něj parkovné podle směrnic pro automobily.“

„Ale nemá motor,“ řekl jsem.

„Třeba je kazový, kdes ho koupil?“ řekl Vilém.

„Nemůže být kazový, stál plnou cenu.“

„Ale motor nemá,“ řekl jsem zase já.

Na to již Alfréd neodpověděl, ale vstal a se zlověstným pohledem pokročil ke stroji.

„Nemáš motor, tož co s tebou,“ řekl ponuře, neskrývaje již své nacionalistické zášti k vozu, který koupil v České Vyskytné.

Nesnášíme násilí, proto jsme se všichni postavili před Alfréda.

„Nenič ho,“ řekl Ludvík. „Nedokona-

lost nevylučuje ještě možnost existence. Nejsme ve Spartě.“

„Ó dokonalá ve své nedokonalosti,“ zadeklamoval Vilém, aby odvedl zájem Alfréda jiným směrem.

Já jsem však viděl, že situace je opravdu kritická, a proto jsem se rozhodl působit na Alfréda drastickým příkladem z živé současnosti:

„Nebližní, vole,“ řekl jsem, „každému nám někde kousek chybí.“

Tohle zabralo.

Alfréd zřejmě v duchu probíral jednoho známého po druhém, neboť do jeho pohledu se pozvolna vkrádalo teplo shovívavosti, snad i něhy.

„Máte pravdu, dobří mužové,“ řekl a nastartoval.

Tato upřímná slova nás dojala ještě víc, než obecné závěry, které jsme z případu vyvodili.

Nastoupili jsme za Alfrédem s pocitý hlubokého bratrství a snad i úcty k tomuto stroji sériové výroby, kterému k jeho kvalifikaci chybí to nejdůležitější, a přesto zůstává obyčejným, solidním automobilem bez motoru.

SOU FÁR TU JÚ AJ MEJ

Parodická píseň z filmu Limonádový Joe

Hudba: Jan Rychlík / Text: Jiří Brdečka

Moderato

Sou fár tu jú aj mej for tu
náj - mi tu sej - mu-ča- či - ta mia ká - ra to
ve - rá - on maj dej - sej áj - gud
báj - gud báj.

© Státní hudební vydavatelství, Praha, 1964

BALADA MEXICO KIDA

Píseň z filmu Limonádový Joe

Hudba: Vlastimil Hála / Text: Jiří Brdečka

Moderately

V Lincolnu loňského roku Džim Lejn zrovna ruletu hrál, když najednou přihnál se
šerif a Džima si na mušku vzal, šerif prej: Tak si to řeknem,
ale teď už ani muk, a chudáka Džima pak vedl, jak by to byl nějakej
kluk. Ji - pi - a - je - ej. Ten večer jsme v Džony - ho bá - ru
srkali černý ka - fe a říkali jsme si, jak asi baví se Džim v Santa
Fé? Najednou náramná rá - na rozbila lucernu a
v tu ránu v celičským báru nastala e - gyptská tma. Ji - pi - a - je - ej.
G Rychleji
Tu na prahu postava stála, a že se hned ochladil vzduch,
bylo to každému jasný, že je to nějakej duch A v Santa Fé právě v tom
čase, říkám jen, co vo tom vím, zrovna když voknem bral roha, to
nakoupil nebohej Džim. Ji - pi - a - je - ej - é. ej. *Kojot vyje*

VOLÁNÍ DIVOKÝCH HUSÍ

Hudba: Jaromír Vomáčka / Text: Jiří Vitinger

Moderato

The musical score is written on a single staff in G major, 4/4 time. It begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a tempo marking of 'Moderato'. The score is divided into several systems, each with a vocal line and a piano accompaniment line. The lyrics are written below the vocal line. The piano part includes various chords and rhythmic patterns, including triplets and sixteenth notes. The score ends with a 'Coda' section and a 'Fine' marking.

mf $\text{\textcircled{S}}$ *F* *C* *G7*

Když zazní vo-lá-ní divokých hu-sí, těžko se u-brá-ní

C *F* *C*

mé srdce tu-lá-ka. Dálka mě přilá-ká a já jít mu-sím,

G7 $\text{\textcircled{S}}$ *C*

kam zve to vo-lá-ní di-vokých hu-sí. Spoutej mě do lasa

Dmi

svých plavých kade-ří, u-važ mě na ře-těz těch zlatých loken,

Bb *C*

sliby a pří-sa-hy nech hlídat u dveří, pevnou mříž úsměvů

Am7

vsad do svých oken, za-zdi mě v po-libcích, ne-še-tři na mal-tě,

Gmi *F* *F* *F*

v loktech mě uvěz-ni. Já přivyknou si v tom šťastném o-bje-tí, stále bych líbal tě

G *G* $\text{\textcircled{S}}$

a možná za-pomněl rád, co mu-sí se stát. Když za-zní

Coda $\text{\textcircled{S}}$ *Fine*

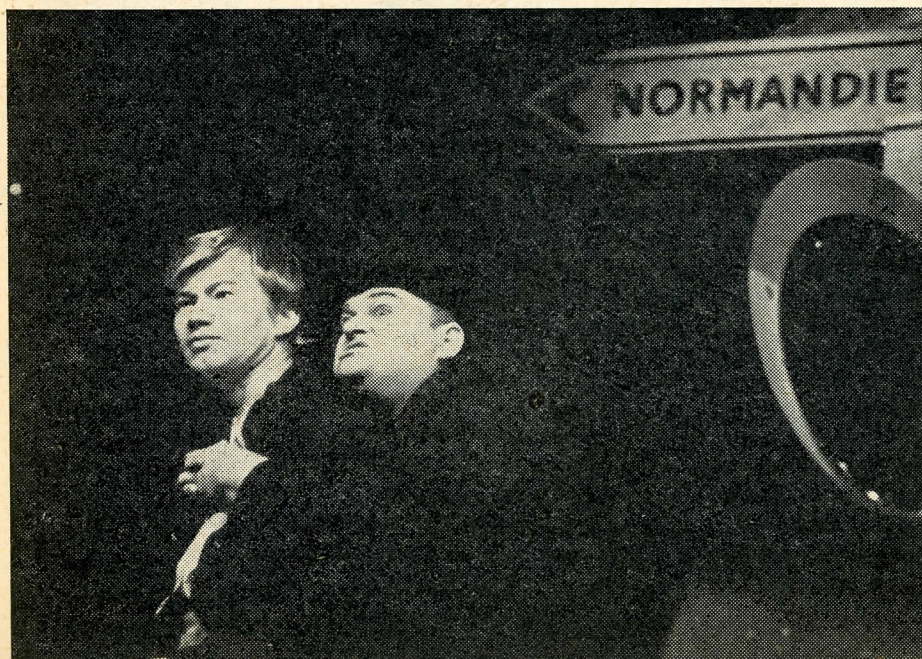
husí. La - -

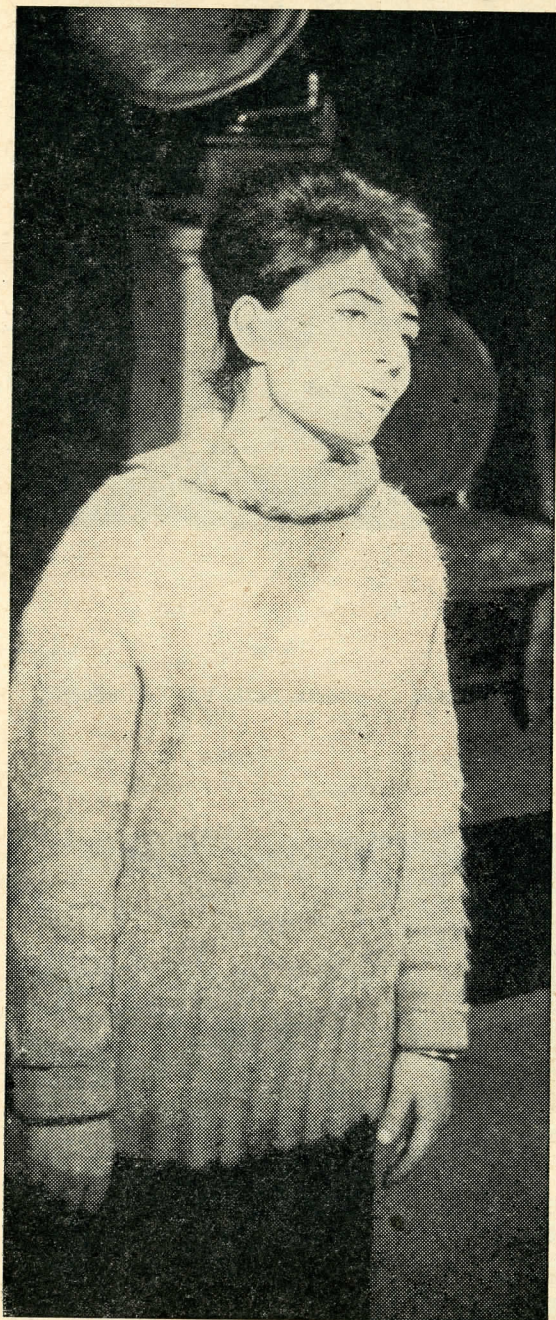
© PANTON, Praha-Bratislava, 1964

DIVADLO NA ZÁBRADLÍ

Eugène Ionesco: *Lekce*, Samuel Beckett: *Čekání na Godota*. Režie Václav Hudeček.
Snímky J. Červený

repertoár malé scény

Vydává ministerstvo
školství a kultury
v nakladatelství
Orbis, n. p.,
Praha 2, Vinohradská 46

Redakce
Repertoáru malé scény
a Amatérské scény:
Jiří Beneš
(vedoucí redaktor),
Pavel Bošek,
Marie Vašinková,
Jaroslav Vedral

Grafická úprava:
Miloslav Fuřín

Technická redaktorka:
Jana Zubíková

Redakční kruh:
Pavel Fiala,
Vladimír Fux,
Miloš Hercík,
Jiří Chlíbec,
Miroslav Kovářik,
Vladislav Stanovský,
Josef Skvorecký,
Ivan Verner,
Ivan Vyskočil

Adresa redakce:
Praha 1, Vinohradská 3;
telefon 221054

Tiskne Knih-tisk, n. p.,
provoz 2,

Praha 2, Slezská 13

Rozšiřuje PNS,

o předplatném informuje
a objednávky přijímá
každá pošta i doručovatelé;
objednávky do zahraničí
vyřizuje PNS,

ústřední expedice tisku,

odd. vývoz tisku,

Praha 1, Jindřišská 14

Vychází měsíčně;
cena výtisku 2,50 Kčs

Toto číslo
bylo tiskárně odevzdáno
18. února

© Orbis, 1965
F-14*50121

Právo k provozování
uveřejněných textů zadává
Československé divadelní
a literární jednatelství,
Praha 2, Vyšehradská 28;
autorská práva autorů
hudebních skladeb chrání
Ochranný svaz autorský,
Praha 6, Čs. armády 20

Kruh — Malá scéna oslavuje pořadem Závět dokona-
lého dědečka pět let svého trvání

JIPI JOU

Vítězná píseň televizního pořadu Písničky na zítřa
Hudba: R. A. Dvorský / Text Jan Pixa a Zbyněk Vavřín

Živě *mf* *F* *B^b* *F* *F*

The musical score is written on four staves in G major (one sharp). The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. The melody starts with a quarter rest, followed by a quarter note G, a quarter note A, and a quarter note B. The second staff continues the melody with a quarter note C, a quarter note B, a quarter note A, and a quarter note G. The third staff continues with a quarter note F#, a quarter note E, a quarter note D, and a quarter note C. The fourth staff concludes the phrase with a quarter note B, a quarter note A, a quarter note G, and a quarter note F#. Chords are indicated by letters C, F, F7, Bb, and C below the notes. Dynamics include *mf* and *F*. The piece ends with a double bar line and a *sfz* marking.

Noc je dlouhá, oheň začal hřát, se-dí Joe a
nechce se mu spát, se-dí Joe a noc je strašně dlouhá,
tak si zpí-vá o tý,co má rád. Ji-pi jou,
- jipi jou, ji-pi jou, - - ji-pi jou.

2.

Jak Joe zpívá pláni ztemnělé,
znenadání je tu neděle,
svět je rázem velkéj salon krásy,
na kytaru hrajou andělé.
Jipi jou...

3.

Znenadání je tu modrej den
a ta, co má oči jako len.
V hájí jilmů jak ve starým filmu
Joe ji líbá, hladce oholen.
Jipi jou...

4.

Joe ji líbá, vůbec nevnímá,
zavřený že svoje oči má,
v drsný tváři že mu úsměv září,
ve spánku Joe sedlo objímá.
Jipi jou...

5.

Hvězdy planou, oheň přestal hřát,
leží Joe — a ať zůstane spát,
ať spí Joe — a ať je ta noc dlouhá,
když se mu zdá o tý, co má rád...
Jipi jou...

© PANTON, Praha-Bratislava, 1965

H. LEHKÁ A J. PŘEUCÍL V IONESKOVĚ PLESATE ZPĚVACCE FOTO J. ČERVENÝ